

TOOLBOX 2023-05 : Veiligheidsgedrag

Veiligheidsgedrag

Veiligheids gedrag en cultuur is zó divers en omvangrijk dat laat zich niet samenvatten in een toolbox. Wel delen we praktische tips uit eigen ervaring en handige informatie

Maak het toepasbaar

- Zorg dat wat je gaat doen, aansluit binnen je eigen organisatie en binnen die organisatie binnen dát team.

Heb het over zaken die relevant zijn

- Zorg dat je het hebt over gedrag is relatie tot relevante risico's.
  - **Geen xx**
  - **Dan geen xx**
- Lijkt logisch, maar bespreek alleen gedrag is relatie tot je risico's

Communicatie

- Communiceer altijd op alle niveaus
  - Dus niet alleen de werkvloer
- Communiceer op alle niveaus op hun manier
- Let op anders-taligen en laag geletterden

Fun

- Maak het zo fun mogelijk
- Interacties
- Herhaal – dan kun je het kort houden (is ook fun)

Wees duidelijk

- Onjuist gedrag kan uiteindelijk leiden tot sanctioneren of andere gevolgen hebben
- Maar wees ook duidelijk in wat je verwacht (te zien)
  - Vertaal veilig "gedrag" naar veilige handelingen

Voorbeeld gedrag

- Is onmisbaar wanneer je “iets” wilt gaan veranderen.
- “walk the talk” want anders prikt men er zo doorheen

**DON'T
TALK
THE TALK
IF YOU
CAN'T
WALK THE
WALK**

Last but not least

- Geef (veel) aandacht aan wat wel goed gaat
  - Een complimentje doet wonderen of deel eens iets lekkers uit wanneer je veilig gedrag waarneemt (fun)
-

Tot slot

Op de volgend pagina's veel informatie voor degene die willen starten met veranderingen doorvoeren of stoeien met cultuur en gedrag, wie niet!

Informatie gezond- en veiligheidscultuur

Door het netwerk van het ministerie van SZW – waarin overheid, bedrijfsleven en wetenschap zijn vertegenwoordigd - is een inventarisatie van instrumenten gemaakt die organisaties kunnen inzetten om te werken aan een cultuur van gezond en veilig werken. De door het netwerk aangedragen instrumenten zijn gebundeld in deze toolbox

Disclaimer

De instrumenten die verzameld zijn in deze toolbox zijn aangeleverd door het 'gezond- en veiligheidscultuur' netwerk en zijn niet gevalideerd door het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

fenelab

*Branchevereniging van Nederlandse
laboratoria, kalibratie- en inspectie-instellingen*

Kennis vergroten

Kennis vergroten over een cultuur van gezond en veilig werken

Naam	Omschrijving
Van compliance naar participatie (Rupert, 2013)	Wil je meer weten over het belang van een gezond- en veiligheidscultuur? Deze naslagwerken die behoren bij de Scan Veilig Gedrag helpen je om kennis te vergroten over hoe je binnen jouw organisatie van compliance naar participatie gaat.
Handreiking veiligheid tussen de oren (2005)	Deze handreiking gaat in op het belang van veilig gedrag op het werk. Ook bevat het goede voorbeelden van interventies omtrent veilig gedrag.
Bedrijfscultuur als factor voor gedrag (2017)	In dit artikel wordt ingegaan op de vraag hoe een bedrijfscultuur wetenschappelijk is te typeren en wat dat betekent voor toezicht.
Hoe kunnen toezichhouders het gedrag van bedrijven beïnvloeden (2017)	In dit artikel wordt ingegaan op de rol van toezichhouders om gedrag binnen organisaties te beïnvloeden.
Rapport gedragsbeïnvloeding bij bedrijven (EZ, 2016)	Dit rapport gaat in op gedragsbeïnvloeding bij bedrijven en bevat een wetenschappelijk literatuuronderzoek alsmede concrete casussen.
Succesvol werken aan cultuurverandering (Boonstra, 2013)	Dit document bevat de conclusies van het onderzoek van Jaap Boonstra naar succesvolle cultuurverandering bij 16 Nederlandse organisaties. Er wordt ingegaan op het begrip cultuur en tips voor een succesvolle aanpak cultuurverandering.
Webinar Veiligheidsgedrag onder de loep	Dit webinar gaat in op de Scan veilig gedrag en gaat in op de vraag waarom het dirigeren van cultuur en gedrag van essentieel belang is voor organisaties. Ook wordt de wetenschappelijke basis van de Scan veilig gedrag uitgelegd.
Webinar Nudging	Dit webinar gaat in op de vraag hoe je door middel van nudging onbewust gedrag bewust kunt beïnvloeden binnen organisaties.
CCV publicaties gedragsonderzoek	De website van het CCV (Centrum voor criminaliteitspreventie en veiligheid heeft verschillende (gratis te downloaden) publicaties die ingaan op cultuuraspecten binnen organisaties en het bevorderen van veilig gedrag in relatie tot regelgeving.
Brochure 10 tips verbeteren arbeidsveiligheid op de werkvloer	In deze brochure worden tien tips gegeven waarmee organisaties arbeidsveiligheid op de werkvloer kunnen verbeteren. Speciaal aandacht voor het borgen van een veiligheidscultuur in de structuur van de organisatie.
Dossier Veilig Gedrag (Guldenmund, 2015)	Dit kennisdossier gaat in op veilig gedrag in productieomgevingen, maar is daarbuiten ook relevant voor andere sectoren en organisaties om gedrag en te begrijpen, te beschrijven en te bevorderen.
Veiligheid op het werk: gedrag en cultuur	In deze brochure van 5xbeter wordt ingegaan op het belang van veiligheidscultuur en het werken aan het verbeteren van de veiligheidscultuur
HSE - organisational culture	Op de (Engelstalige) website van HSE (Health and Safety Executive) wordt aandacht besteed aan wat er wordt verstaan onder het begrip cultuur en hoe je hier grip op kan krijgen.
Commitment strategie voor veiligheid: de nul houden (Zwetsloot, 2017)	Dit onderzoeksrapport gaat in op de succesfactoren die bijdragen aan de implementatie van een Zero-accidents vision. Een van de essentiële sleutels van succes is het creëren van een lerende veiligheidscultuur .
Praktische gids: veiligheid en gezondheid op het werk	De Europese commissie heeft een praktische gids opgesteld met tips voor een geslaagde aanpak van gezondheid en veiligheid op het werk. Ook zijn er links naar instrumenten om te werken aan gezondheid en veiligheid op het werk.
Raamwerk voor zelfregulering gezond & veilig werken (Visscher, 2015)	Dit rapport gaat in op zelfregulering op het gebied van gezond en veilig werken. Een van de onderdelen van dit raamwerk is het werken aan cultuur en gedrag.
Dossier Cultuur	Op de website van veiligheidskundige.nl staat een actueel dossier waarin artikelen worden opgenomen die relateren aan het werken aan een cultuur van gezond en veilig werken.
Veiligheidscultuur bij chemiebedrijven (Zwetsloot, 2012)	Deze presentatie van Gerard Zwetsloot gaat in op veiligheidscultuur bij BRZO bedrijven.
Werken aan veiligheids- en gezondheidscultuur (2010)	Dit (betaalde) rapport van Arbo-informatieblad (56) gaat in op het werken aan een veiligheids- en gezondheidscultuur en biedt stappenplannen en modellen om er mee aan de slag te gaan.
Veiligheidscultuur? Gebruik dat woord niet steeds	Dit artikel geeft een kritische blik op het werken aan een veiligheidscultuur en gaat in op de complexiteit van het meten van veiligheidscultuur.
Webinar 'Voortdurend veilig: Tussen de oren'	Dit webinar gaat in op de vraag hoe de Bond van Fabrikanten van Betonproducten veiligheidsbewustzijn van werknemers vergroot en borgt.
Gedrag en cultuur in compliance-managementsystemen	Een onderzoek van Kwaliteit in Bedrijf naar hoe gedrag en cultuur gemanaged kunnen worden

fenelab

*Branchevereniging van Nederlandse
laboratoria, kalibratie- en inspectie-instellingen*

Inzicht krijgen

Inzicht krijgen in de huidige cultuur van gezond en veilig werken

Naam	Omschrijving
Scan Veilig Gedrag	Veilig gedrag op de werkvloer verhogen? Met deze Scan neem je het veiligheidsgedrag binnen jouw organisatie onder de loep.
Zelfinspectietool Inspectie SZW	Zijn de risico's binnen jouw organisatie bekend? En weet je welke maatregelen je kunt nemen? De zelfinspectietool helpt om bewustwording van gewenst gedrag te vergroten.
Self-Assesment tool 'de andere kijk op de zaak'	Met deze self assessment tool zie je binnen 15 minuten hoe gezond en veilig werken binnen jouw organisatie is georganiseerd.
Veiligheidsladder	De veiligheidsladder stimuleert veilig handelen en veiligheidsbewustzijn. Het is een methode om veiligheidsgedrag in bedrijven te meten en continue te verbeteren,
Self Assessment Questionnaire	Met deze vragenlijst van veiligheidvoorop krijg je inzicht in de huidige cultuur. Op de website vind je naast een Excel bestand met de vragenlijst ook een handreiking die uitleg geeft aan de vragenlijst.
Stofwisseling.nu	Op de website van stofwisseling.nu vind je een toolbox gericht op het werken met gevaarlijke stoffen. Onderdeel van deze toolbox is onder andere de checklist veiligheidscultuur en een motivatiemeter.
Veiligheidsladder	De veiligheidsladder stimuleert veilig handelen en veiligheidsbewustzijn. Het is een methode om veiligheidsgedrag in bedrijven te meten en continue te verbeteren.
Zelftest: hoe veilig werk jij	De Safety Climate Assessment meet de percepties van medewerkers over hoe de organisatie, leidinggevenden en jijzelf tegenover veilig werken staan.

fenelab

*Branchevereniging van Nederlandse
laboratoria, kalibratie- en inspectie-instellingen*

Leren

Leren van praktijken over een cultuur van gezond en veilig werken

Naam	Omschrijving
RI&E met draagvlak bij het Tergooi ziekenhuis	Het Tergooi ziekenhuis doet niet alleen een organisatiebrede risico-inventarisatie. Samen met de medewerkers stelt men per afdeling een specifieke RI&E op. Het resultaat is een bedrijfscultuur waar medewerkers zich ook verantwoordelijk voelen voor het opstellen en naleven van de RI&E.
Veiligheidsprogramma GO van Heijmans	Het veiligheidsprogramma GO (Geen Ongevallen) van Heijmans is specifiek gericht op cultuur en gedrag. Onderdeel van dit veiligheidsprogramma is de GO app door middel van deze app kunnen medewerkers onveilige situaties melden. Het resultaat: een lerende cultuur gericht op het voorkomen van ongevallen.
Gezond en veilig werken bij Heijmans	In deze video aandacht voor het GO veiligheidsprogramma bij Heijmans waar aandacht is voor het bespreekbaar maken van houding en gedrag om veilig werken te bevorderen.
Implementeren van dynamisch werken	Op de website 'alles over sport' is er speciaal aandacht voor gedragstips om dynamisch werken te implementeren. Naast deze stappenplannen worden er ook goede voorbeelden gedeeld van bedrijven waarbij gezond werken actief werd gekoppeld aan de bedrijfscultuur.
Gezond en veilig werken bij Schreuder Bouwen en FlexcoRail	In deze video aandacht voor hoe een uitwisseling bijdraagt aan het delen van kennis over gezond en veilig werken en het versterken van een cultuur van gezond en veilig werken.
Branches & Zelfregulering gezond en veilig werken	In deze video wordt er aandacht besteed aan de rol van brancheorganisaties bij het versterken van een cultuur van gezond en veilig werken.
Gezond en veilig werken in de Bakkerij- en Zoetwarenindustrie	Deze video gaat in op de bakkerij- en zoetwarenindustrie. Door de brancheorganisatie VBZ is er speciaal aandacht besteed aan het versterken van een cultuur van gezond en veilig werken binnen de branche.
Gezond en veilig werken bij Voorbij Funderingstechniek	In deze video wordt de mening van een veiligheidsdeskundige belicht. Belangrijke aspecten van een gezond- en veiligheidscultuur, zoals commitment van hoger management en belonen na meldingen komen aan bod.
Gezond en veilig werken bij Groenen Groep Veldhoven	Deze video gaat in op het creëren van een lerende cultuur en de relatie met vakmanschap om zo gezond en veilig werken te bevorderen.
Gezond en veilig werken bij Steigerbouw Van Der Panne	Deze video gaat in op veilig werken bij Steigerbouw Van Der Panne waar veiligheid wordt gerelateerd aan de bedrijfsidentiteit en de bedrijfscultuur.
Gezond en veilig werken bij CEVA Logistics	Deze inspiratievideo gaat in op het veiligheidsprogramma bij CEVA Logistics waar bijvoorbeeld iedere maand de 'safety award' wordt uitgedeeld aan een medewerker als beloning voor veilig werken.
Gezond en veilig werken bij Service Terminal Rotterdam	Deze video gaat in op veilig werken bij de Service Terminal Rotterdam. Waar vooral aandacht is voor een lerende cultuur met focus op preventie, proactiviteit, en participatie van medewerkers.
Gezond en veilig werken bij Greif	In deze video wordt aandacht besteed aan veiligheidscultuur bij Greif. Participatie van medewerkers en het zien van veiligheid als onderdeel van je werkgedrag is daarin essentieel.
Gezond en veilig werken bij Wienerberger	Veiligheid en gezondheid van medewerkers wordt gezien als belangrijkste verantwoordelijkheid bij het bedrijf Wienerberger. In deze video aandacht voor het programma: 'mentale veerkracht'.
Gezond en veilig werken bij SRO Amersfoort	Het is van essentieel belang om er achter te komen wat de cultuur is binnen je bedrijf. Is deze reactief of proactief? In deze video aandacht voor het versterken van een cultuur van gezond en veilig werken bij SRO Amersfoort.
Gezond en veilig werken in de chemische industrie	Brancheverenigingen hebben een essentiële rol in het delen van goede praktijken en het stimuleren van een gezonde en veilige werkomgeving. In deze video aandacht voor de rol van de branchevereniging en aandacht voor de dialoog.
Governance Code Veiligheid in de bouw	Om te zorgen dat de veiligheidscultuur in de gehele bouwketen verbeterde hebben 15 partners in de bouw besloten intensiever samen te werken. In de governance code is speciale aandacht voor het versterken van de veiligheidscultuur.
Vignet Arbeidsveiligheid	In een handreiking geeft de Vereniging van de Bakkerij- en Zoetwarenbranche (VBZ) de systematiek weer achter het Vignet Arbeidsveiligheid. Het vignet geeft bedrijven ook handvatten om veiligheid te integreren in het gedrag van medewerkers en de cultuur.
Handreiking heldere afspraken	De handreiking 'heldere afspraken' is bedoeld voor bedrijven werkzaam in de chemie, maar kan ook als inspiratie dienen voor andere sectoren om te werken aan een gezond- en veiligheidscultuur in de gehele keten.
Code Gezond en Veilig Magazijn	De code 'gezond en veilig magazijn' moet werkgevers en werknemers in de logistieke sector inspireren de zelfwerkzaamheid voor gezond en veilig werken te vergroten.
Vezelveiligheid	Het platform vezelveiligheid is een initiatief binnen de asbestbranche en laat zien hoe je in kunt spelen op het thema 'vakmanschap' om zodoende een cultuur van gezond en veilig werken te bevorderen.
STL - creëren van een Alert cultuur	Het Sectorinstituut voor Transport en Logistiek is er op gericht om van de RI&E een dynamisch instrument te maken, gericht op continue verbetering. Met tipkaarten delen zij goede voorbeelden binnen de branche en benadrukken zij het belang van een ALERT cultuur.
Webinar veilig samenwerken in de keten	In dit webinar staat de handreiking heldere afspraken centraal die helpt om een veiligheidscultuur te bevorderen bij bedrijven die met gevaarlijke stoffen bezig zijn.
Webinar haal je RI&E uit de la.	Tijdens dit webinar praat het Sectorinstituut Transport en Logistiek je bij over hoe zij de RI&E hebben omgevormd tot een dynamisch instrument om de veiligheidscultuur binnen organisaties te versterken.
Webinar VIBE	Om de veiligheid op de werkvloer te vergroten heeft VeiligheidNL de methode 'Veiligheid en gezondheid In Beweging' op poten gezet. In dit webinar aandacht voor hoe de VIBE methode is ingezet om de gezond- en veiligheidscultuur binnen organisaties te versterken.
Webinar Voortdurend veilig tussen de oren	De Bond van Fabrikanten van Betonproducten praat je tijdens dit webinar bij over hoe zij veiligheidsbewustzijn van werknemers vergroten en borgen.
Webinar Doe eens gek en begin een gesprek	Tijdens dit webinar speciaal aandacht voor de BHV organisatie en hoe het inrichten van een BHV organisatie kan bijdragen aan preventie en de versterking van een gezond- en veiligheidscultuur.
Napofilmpjes	De computeranimaties van Napo gaat op verschillende manieren en op humoristische wijze in op veiligheid op de werkvloer.
Dappere weduwe	Artikel over het bevorderen van een cultuur van gezond en veilig werken na een dodelijk bedrijfsongeval.
Hoe rolmodellen de veiligheidscultuur verbeteren	In dit artikel wordt ingegaan op de inzet van rolmodellen om de veiligheidcultuur te verbeteren.
Gedrag en cultuur in de Nederlandse financiële sector	Deze brochure gaat in op toezicht op gedrag en cultuur in de Nederlandse financiële sector.

fenelab

*Branchevereniging van Nederlandse
laboratoria, kalibratie- en inspectie-instellingen*

Aan de slag

Aan de slag met een cultuur van gezond en veilig werken

Naam	Omschrijving
Scan Veilig Gedrag	Veilig gedrag op de werkvloer verhogen? Met deze Scan neem je het veiligheidsgedrag binnen jouw organisatie onder de loep.
Zelfinspectietool Inspectie SZW	Zijn de risico's binnen jouw organisatie bekend? En weet je welke maatregelen je kunt nemen? De zelfinspectietool helpt om bewustwording van gewenst gedrag te vergroten.
IZZ organisatieklimaat	Op deze website vind je informatie en een stappenplan om aan de slag te gaan met het organisatieklimaat van jouw organisatie
RIVM Resilience in vijf stappen	Door resilience kunnen teams in organisaties veilig blijven werken. Resilience in vijf stappen helpt om succesvol om te gaan met onverwachte situaties en onvoorziene risico's.
Doe het zelf pakket: gezondeneveiligwerkt.nl	Op deze website vind je allerhande instrumenten en rapporten om actief aan de slag te gaan met gezond en veilig werken binnen jouw organisatie.
Handvat gedragscodes	Met dit handvat kunnen bedrijven en branches gestimuleerd worden om een gedragscode te ontwikkelen gericht op gezond en veilig werken.
Stappenplan arbeidsveiligheid	Het stappenplan arbeidsveiligheid toont twaalf stappen die organisaties kunnen nemen om te werken aan een cultuur van veilig werken in hun organisatie.
Stofwisseling.nu	Op de website van stofwisseling.nu vind je een toolbox gericht op het werken met gevaarlijke stoffen. Onderdeel van deze toolbox is onder andere de checklist veiligheidscultuur die ook in andere sectoren ingezet kan worden.
Webinar Pesten op de werkvloer	Wil je aan de slag met het aanpakken van pestgedrag binnen jouw organisatie? Tijdens dit webinar krijg je inzicht in de aard, omvang, oorzaken en gevolgen van pesten.
Pamflet: werken aan een cultuur van gezond en veilig werken	Dit pamflet biedt inzicht in de knoppen waaraan gedraaid kan worden om gezond en veilig werken te bevorderen
Safetyheroes	Safetyheroes is een spel ontwikkeld door het Ministerie van SZW waardoor spelers bewust worden van arbeidsrisico's op het werk en met elkaar de dialoog aan gaan.
Stappenplan voor Intervisie	Intervisie is een eenvoudige manier om nieuwe kennis te verwerven en van elkaar te leren. Met intervisie wil men de deskundigheid van deelnemers vergroten en de kwaliteit van het werk verbeteren. Bijvoorbeeld om veilig en gezond werken te stimuleren.